СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 56. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 9-го березня 1936. — VOL. XLIV. No. 56. Jersey City, N. J., Monday, March 9, 1936. THREE CENTS

ІМІҐРАЦІЙНИЙ УРЯДНИК ПРО ВАРВАРСТВО ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНА

НЮ ЙОРК. — Дейниел В. МекКормек, федеральний комісар іміґрації й натуралізації, говорив тут на річній вечері, влаштованій „краєвим комітом для натуралізації й горожанства", про обовязуючий тепер іміґраційний закон та виказував його грубу несправедливість.

Він говорив, що в краю є тепер коло 20,000 злочинців чужинецького роду, що повинні бути відправлені до краю свого походження, але уряд не може цього зробити через недостачу відповідного закона. З другого боку, говорив він, закон розриває людей, що повинні бути разом у цьому краю, себто чоловіків від жінок, дітей від батьків, ба навіть немовлята від матерей. Урядникам нерідко приходиться видавати рішення післати батька в один край, а матір у другий, деколи навіть післати ще дітей у третій край.

МекКормек називав теперішній іміґраційний закон варварським та висказував надію, що конґрес ухвалить предложений йому законопроєкт Куліджа й Кера.

Проф. Роберт МекАйвер доказував, що в такім краю, як Злучені Держави, де нема ні короля ні диктатора, добрі горожани є основою сили краю й будучність краю залежить від того, як ідеали доброго горожанства зможуть зціпити народ в одну цілість.

КОНҐРЕСМЕН ЗА ДЕПОРТАЦІЮ ВСІХ ВОРОЖИХ ЧУЖИНЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Гемилтон Фиш говорив у пятницю вечером про біжучі політичні справи на радіовій стації „Колюмбія", відповідаючи між іншим на промову комуніста Бровдера, виголошену на тій самій стації попереднього вечора.

Гемилтон Фиш протестував проти давання нагоди комуністам говорити на радіо та взивав своїх слухачів, щоб вони добивалися від своїх представників у конґресі ухвалення закона про депортацію з Америки всіх чужинців, соціялістів, комуністів, націстів, фашистів та всіх консерватистів, що голосять клясову ненависть та потребу повалення американської форми правління насильними способами.

Фиш звертався з далеко більшим завзяттям проти демократичного уряду, ніж проти комуністів. Він добачував багато більшу небезпеку для американських установ з боку деяких демократичних урядників, ніж з боку комуністів, котрі зрештою не мають в Америці сили й не будуть її скоро мати.

Промова Бровдера не викликує ширших коментарів. Один тільки о. Едмунд Волш, віцепрезидент Джорджтавнського університету, заявив у Вашинґтоні, що ця промова йде всупереч зі становищем комуністичних головачів у Москві, бо Бровдер виступав проти Рузвелта, а Москва держиться політики піддержувати Рузвелта.

СТРАЙК ОБСЛУГИ БУДИНКІВ ПОШИРЯЄТЬСЯ НА ГОТЕЛІ.

НЮ ЙОРК. — У міськім ратуші підписано угоду між власниками 45 високих будинків та представниками юнії страйкуючої обслуги будинків. У цій умові власники признають передовсім засаду „замкненої шапи", себто обовязуються наймати лише юнійних робітників і робітниць. Між цими власниками є велика фірма Пруденс Ко., що одна має будинків вартости 150 міліонів долярів.

Інші власники за ніяку ціну не хочуть годитися зі страйкарами, але готовляться до довгої боротьби. Супроти цього юнія зарядила поширити страйк іще далі та викликала на страйк обслугу 17 готелів.

У пятницю поліція арештувала за бійки зі страйколомами 60 осіб. Судді вже почали накладати кари за нарушення спокою підчас страйку.

ОПЕРУЮТЬ ДІВЧИНУ, ЩОБИ ЗДЕРЖАТИ СМІХ.

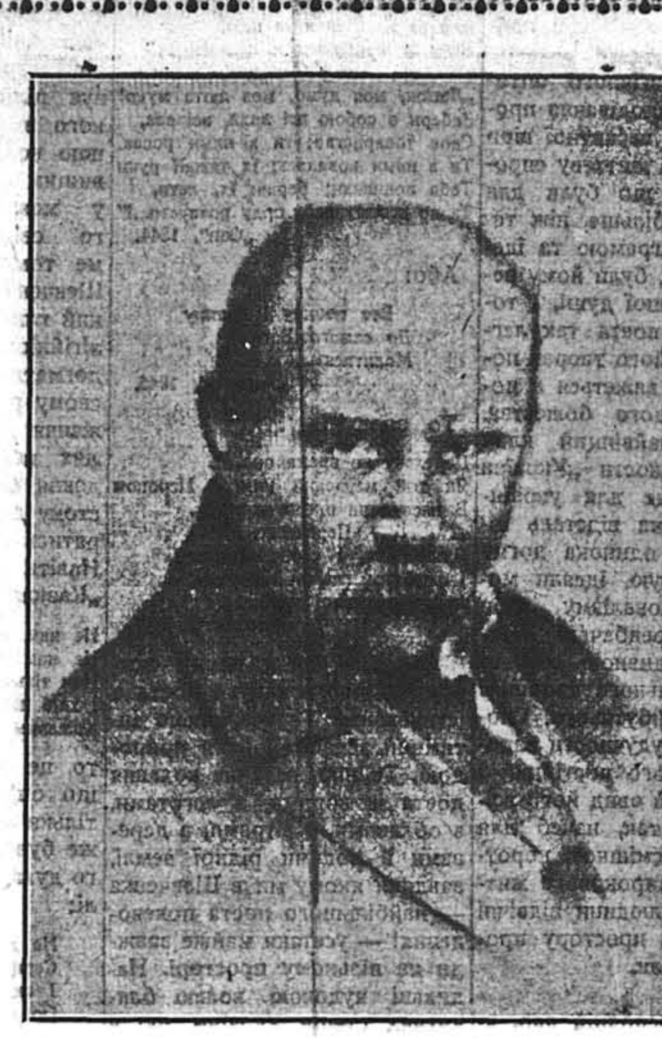
ВЕСТОН (Вест Верджінія). — 18-літня Тереса Гокинс дістала підчас театрального представлення 9 днів тому напад сміху, якого вона не могла здержати. Коли всякі заходи лікарів здержати сміх не помагали, вони постановили зробити їй операцію. Почувши про це рішення, дівчина на нього радо згодилася.

По операції дівчина відразу вспокоїлась і заснула.

СПРАВА СТРІЛЯНИНИ НА ФАРМІ КРЕМПІВ У СУДІ.

ЕЛИЗАБЕТ (Ню Джерзі). — У місцевім повітовім суді покінчилася в пятницю розправа проти 4 депутатів шерифа повіту Юніон, обвинувачених за стрілянину на фармі польського іміґранта Кремпи. Оборона предложила на суді докази, що стрілянина була завершенням довгої, бо 8-літньої боротьби Кремпи з одною електричною компанією та стейтовою поліцією. Були свідки, які зізнавали, що Кремпи стріляли до поліції перші.

Присяжні судді по 3-годинній нараді звільнили всіх обвинувачених.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

ТРИ МІЛІОНИ ЗАЛЯГАЮЧОГО ЧИНШУ.

„Юніон Трекшен Ко" в Філядельфії позиває підприємство „Філядельфія Репид Трензит Ко" за заплату залягаючого комірного в сумі $3,000,000.

КРІВАВИЙ БІЙ ЧЕРЕЗ ДІВЧИНУ.

В полудневій Сербії втекла дівчина з одним хлопцем до другого села. Родичі дівчини зорґанізували 30 селянських хлопців і напали на хату молодого. На допомогу молодому прийшли з його села товариші й почалася така бійка, що на місці залишилось 10 мертвих і 15 ранених. Дівчина заявила, що до родичів не вернеться.

БАТЬКО СПАЛИВ ХАТУ З ПЯТЬМА ДІТЬМИ.

Збожеволілий фармер Йосиф Йост в Лемберґ, Саск., замкнувся 3. лютого з шістьма дітьми в хаті і підпалив хату. Вратувалася лиш одна 15-літня дочка Анна, що вискочила вікном на двір, коли батько пустився „заспокоювати" в іншій кімнаті діти, що кричали, душачись від диму. Анна була би також згинула. Почувши дим в хаті, вона вибила вікно і хотіла ним вилізти на двір, та батько поклав її назад на ліжко, прикидав дрантям, щоб заглушити її крик, і сидів на ній, щоб вона не могла рушитись. Коли інші діти розкричались, він пішов до них, і тоді Анна втекла вікном на двір та перебігла боса снігом по коліна до сусіда. Йост підпалив також стайню з кіньми і коровами. Згинуло 7 коней, 7 коров і 3 телят. Діти, що згинули в огні, мали 11, 9, 7, 4 і 1½ року. Самому Йостові було 45 літ. Його жінка була на той час у гостях поза домом.

ЗАБОБОН, ЧИ ДОСВІД?

У шпиталі Форда в Дітройті лікарі переконалися, що звичай деяких людей солити пиво має розумні основи та опирається видно на досвіді. Лікарі ствердили, що додання соли до води хоронить робітників перед омліванням у тих фабриках, де робітники працюють звичайно при високій температурі.

СЕЛЯСІ ПРЕДКЛАДАЄ МИР.

Ліґа Націй одержала від етіопського короля телеґраму, в якій він годиться на розпочаття мирових переговорів з Італією при помочі Ліґи Націй й згідно зі статутами Ліґи.

УКРАЛИ КОНІ З САНЬМИ.

У Мондері (Канада) хоч це невелике містечко, є справні злодії, що крадуть та сліду по собі не лишають. Олекса Волошин, фармер із недалекої околиці, вступив на хвильку до склепу та полишив на дворі сани з кіньми. Коли вернувся, по конях та санях, як кажуть, і слід застиг. Не знайшли їх і досі.

ЖІНКА ВИНАХІДНИЦЯ.

З іменем німки Ніни Токумбет звязаний винахід проекції сценічного уладження. На маленьких шибках малюється окремим способом образи бажаних сценічних околиць і уладжень і при помочі апарату, подібного до маґічної ліхтарні, кидається на сцену. Сценічний реквізит зводиться тільки до гладкої білої стіни, уставленої півколом, і до деяких правдивих уладжень, як от крісло, що підчас гри треба направду на ньому сидіти, або яких сходів, що по них треба ходити. Все інше тільки проектований образ, світляний ефект.

СУД НЕ БАЧИВ ТАКОГО ЧОЛОВІКА.

На днях суд у Торонті розбирав ось таку справу:

Одного дня в год. 3. по опівночі поліція придержала на вулиці двох волокитів. Оба були до безтями пяні. Вони заходили з кошиками, повними городовини й кліба, до домів і старалися ті річи продати в 3-тій годині по опівночі. Пожива у кошиках походила з допомогового комітету і була призначена для родини одного з волоцюг, Чарлза Шонікера. Шонікер хотів продати поживу, щоб роздобути грошей на дальшу пиятику.

Поліція замкнула обидвох, а потім пішла до дому Шонікера, де знайшла в кухні 9 порожнік фляшок з вина. Електрична машина до праня і радіо, що посідала родина, вже були продані. Власти забрали діти під свою опіку, а проти Шонікера внесено окреме обвинувачення за зіпсуття малолітніх дітей.

Суддя Бравн відложив засуд на тиждень, бо признався, що зараз не довіряє собі і не знає, який має видати присуд.

СЛОВАКИ ЗВЕРТАЮТЬСЯ ДО СОЮЗУ НАЦІЙ.

Словацька національна рада післала Союзові Націй такого пропамятного листа:

Чесько-російським договором діпняли Совети своєї цілі й Словаччина стала переходовою смуґою для російського війська. Вибудуванням повітряної підстави в Словаччині можуть Совети загрозити своєю повітряною фльотою Берлін, Будапешт і Варшаву, а заразом розпорошити мир в Европі. Словаки не почувають симпатій до Советів. Словаки не мають спільної чехословацької національної свідомости і їх прилучено насильно до чеської держави, бо фальшиво уважають їх за чехів.

ФАТАЛЬНІ НАСЛІДКИ ЧЕСЬКОЇ ПОЛІТИКИ НА ЗАКАРПАТТІ

УЖГОРОД (Закарпаття). — Як відомо, Мадярщина далі леліє думки про загарбання Закарпаття, яке, як знаємо, держала в своїх руках до 1918 р. Це теж добре знає і чехословацький уряд. Та, не зважаючи на те, чехи удержували для мадярів на Закарпатті дві мадярські газети, декілька тижневиків і скріпляли мадярів, а тимсамим тих, що змагають до прилучення Закарпаття до Мадярщини. Доходило до цього, що до публичних бібліотек не допускали українських книжок, а замісць цього воліли терпіти по тих бібліотеках на українській землі всіляке мадярське дрантя, навіть напів порнографічне. А наша молодь, як пише „Українське Слово", не маючи під рукою своїх книжок, хапалась мадярських і тим збільшувала статистику читачів мадярської літератури. І виявилося, що, не зважаючи на те, що в Ужгороді мадяри творять лиш 17% населення, а в Мукачеві трохи понад пятину, прочитано в тих двох містах два рази більше мадярських книжок ніж славянських. За це тепер вхопилась мадярська преса і доказує, що перепис населення був фальшивий, бо з читання книжок виходить, що на Закарпатті є мадярів два рази більше ніж славян. Доперва цього настрашилися тепер чехи і доперва тепер україножерний „А-Зет" пригадав собі, що існують українські книжки й українська література, та що „русини" є засипані мадярською пресою, мадярською літературою, мадярською радіовисильною, а крім цього ще й мадярським театром. І аж тепер зачав домагатися, щоб публичні бібліотеки засоблювати в русску й українську літературу.

КОРОНАЦІЯ КОРОЛЯ ЦИҐАНІВ.

РІВНЕ (Волинь). — Дня 15. березня буде в Рівнім коронація циґана Василя Квєка на короля циґанів. На це свято зїдуться представники циґанів з цілого світа.

ДОГОВІР ПОЛЬЩІ З БЕЛЬҐІЄЮ.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія). — Від кількох днів перебуває в Бельґії польський міністер справ заграничних Бек, що підписав з Бельґією новий торговельний договір, що уможливить більший довіз бельґійських товарів до Польщі. З цеї нагоди влаштовано ріжні приняття, на яких говорено про зближення Польщі до Бельґії. Стверджено, що положення Бельґії на заході є таке як Польщі на сході. Обидві держави є рівно загрожені. Піднесено й те, що Бельґія колись, іще в 1830 р., дала захист польським революціонерам, що розбрилися по світі по невдалім повстанню.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ОБОРОНИ ПЕРЕД НІМЕЧЧИНОЮ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Як відомо Чехословаччина дала згоду, щоб Совєти могли мати в разі потреби на Закарпатті базу для своїх летунських операцій. Тепер прийшли відомости, що на Литві будуються теж подібні летунські поля, призначені для совєтської летунської фльоти. Кажуть, що це так Совєти готуються до оборони перед наїздом Німеччини на совєтські землі.

ВІДМОВЛЯЮТЬ МУСОЛІНІЯ ВІД МИРОВИХ ПЕРТРАКТАЦІЙ.

РИМ. — Мусоліні відбув наради з фашистівською верхівкою. На тих нарадах налягали на нього, щоб не піддавався Лізі Націй і не ішов на згоду з Етіопією, а використовував цілковито італійську побіду. В цілій Італії нарід тепер дуже піднесений наслідком відомостей про італійські побіди.

ДОЗВОЛЯТЬ ЖИДАМ ПОСЕЛИТИСЯ В ГОЛЯНДІЇ.

БЕРЛІН. — Якщо Німеччина далі буде вивозити до Нідерляндії більше товарів ніж ввозити, то німецькі жиди зможуть еміґрувати до Нідерляндії і вивозити зі собою маєтки до суми 35,000 німецьких марок. Але мусять доказати, що їх існування в Німеччині зруйноване, та що вони змушені в чужині зачинати наново братися до бизнесу.

РАБІНИ В ПОЛЬЩІ ДАЛІ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ВАРШАВА (Польща). — В адміністраційній соймовій комісії радили над тим, щоб знести ритуальний спосіб різання худоби, а завести модерне вбивання, більш людське. Старого способу боронив католицький священик о. Жонґолович, стоячи на тім, що конституція признає свободу віри, а віра наказує жидам держатися ритуального способу різання худоби. Покликано на переслухання теж рабіна, але цей не явився, а це тому, що покликано католицького священика до висказування опінії про жидівські доґми. Комісія рішила більшістю голосів за модерний спосіб вбивання. До цього треба додати, що цей промисл є майже вцілости в жидівських руках. Поділ мяса на „трефне" і „кошерне" приносить в торговлі поважні втрати. А крім цього за різання худоби треба платити як жидам так іншим спеціяльний податок на допомогу жидівським громадам. Значиться, що тут відграють іще важну ролю й інші чинники, себто: інтерес.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

Адреса "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ОН БІ СВІТИЛЬНИК ГОРЯ І СВІТЯ"

Так заговорив про Шевченка найбільший його сучасник на українському полі — Панько Куліш, згадуючи у своїх споминах, що на Шевченка гляділи „браття як на якийсь небесний світильник". І підкреслює, що „це був погляд правдивий".

Куліш — це, як відомо, один з найбільших наших письменницьких талантів. А згадані ним „браття", це ті тодішні українські світочі, що, як історик Костомарів та інші, вважали слово „свобода" — божеським словом, що думали, що українському народові бракує тільки цього одного — свободи, бо все інше — прийде вже само собою. Ця свобода була в них — музикою будучности, але вони поступали, як пише Куліш, так, „наче воно сповниться дуже скоро". Ті „браття" вірили, що „в Бога не погибає ні один добрий учинок". І були переконані, що їх сівба на українській ниві „дасть плід свій во время своє". Тому своїм найважнішим завданням вважали те, щоб причинитись, щоб „намножилось тямущих і великодушних людей на Україні".

Ось і для цього гуртка високо освічених людей був Шевченко — світлом. Підносимо це на те, щоб звернути увагу тих усіх, що говорять і пишуть про Шевченка в Америці, щоб уже раз перестали переповідати старі нісенітниці про малу освіту Шевченка, якої він ніби не міг набратися. Бо правда є та, що Шевченко не жив у таких сприятливих обставинах, щоб міг покінчити правильні школи. Але, не зважаючи на те, був високо освіченою людиною, знав найкращі зразки світової літератури, розумів мистецтво, приставав з високо освіченими людьми, як славний письменник Турґенев, що то подивляв талант і освіту Шевченка. Здогад про малу освіту Шевченка походить від М. Драгоманова. Та тоді, коли він писав монографію „Шевченко, українофіли і соціялізм", не було ще відповідних матеріялів про Шевченка. Драгоманів навіть не знав тоді щоденника Шевченка й тому поробив багато помилок, які пізніше справлено критикою і пізнішими дослідниками Шевченкової творчости. В праці Павла Филиповича „До студіювання Шевченка та його доби", яку видано в 1924 р. заходами Всеукраїнської Академії Наук, обговорено це питання дуже широко, як і вияснено основні помилки Драгоманова, спричинені неповнотою матеріялів. Там і сказано, що „ніяк не можна говорити про малу Шевченкову освіту".

Колись писав Драгоманів, що не знати, які книги читав Шенченко, ні з ким він і про що розмовляв і листувався. Тоді це ще було простиме (1879 р.). Але говорити чи писати ще й тепер у такий самий спосіб, це значить не бути обзнайомленим з Шевченкознавством, це значить не розуміти навіть цього, що розуміли сучасники Шевченка, для яких він був світилом.

Д-р Остап Грицай.

„ЯК ГОСПОДА СЛОВО"

В 75-ті роковини смерти Тараса Шевченка.
(10. березня 1861—10. березня 1936).

Чуєте, брати, чуєте те Його божеське слово?

Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...
От де, люди, наша слава,
Слава України!
Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово!

Це в Шевченка один із перших відгуків того його — як сказав би сьогодні наш найзнатніший публіцист Дмитро Донцов — **траґічного оптимізму**, і того „сподівання проти надії", і тієї несхитної віри в життєздатну і життєву спромогу України, що були для нього чимось більше, ніж теоретичною програмою та ідеольоґією поета, були йому **релігією найглибшої душі.** І тому в нашого поета так легко та скрізь у його творах поняття України вяжеться з поняттям найвищого божества. Провідний і найвищий клич нашої теперішности **„Україна понад усе!"** це для українського поета на відсталь цілого століття одинока доґма й одиноке Вірую. Ідеали модерного націоналізму ніби прочуті й передбачені Шевченком з предивною ясновидючістю ґеніяльного творця і провідника майбутнього. Слово — шлях **будучности народу** це для нього постійний і самозрозумілий овид його всієї творчости так, начеб для цієї смертної, смішною короткістю сорокосемирокового життя обмеженої людини відвічні закони часу і простору просто не істнували.

Справді.

Який тут Господній дар, яка далекосяглість поетового ґенія в одиниці, що дитиною душилася в кріпацьких вузинах Кирилівки, а все життя прокоротала в тих темрявах московського Сибіру, де, як у притворах до Дантового пекла, межі людського світа й людського істнування кінчаються навіки!

І може тому в Шевченка як один з його засобів мистецького творіння — чудні моменти лету над просторами далеких віків та країн. Ті — для нас такі дуже модерні — символізації нестримно розігнаної в просторах думки поета, для якої так близько воно з Петербурга до старинного Вавилону, з Росії Катерини до Росії Петра, з Нижнього Новгорода до Риму християнських неофітів.

„...Дивлюсь: так буцім-то сова
Летить лугами берегами,
Та нетрями,
Та глибокими ярами,
Та широкими степами,
Та байраками;
А я за нею, та я за нею,
Лечу й прощаюся з землею..."

— — — — — — —

„Летим, моя думо, моя люта муко!
Забери з собою всі лиха, всі зла,
Своє товариство; ти з ними росла,
Ти з ними кохалась; їх тяжкії руки
Тебе повивали; бериж їх, лети,
Та по всьому небу орду розпусти...!"
„Сон", 1844.

Або:

Все покину і полину
До самого Бога
Молитися...
„Заповіт", 1845.

То знову:

Перелечу во время оно,
Як той мерзенний Рим з Нероном
В паскудних оргіях конав...
.... Перенесись
Душе моя, і стоном-дзвоном,
І трубним гласом возгреми
Із мурів темної тюрми!
„Неофіти", 1857.

А з цим, як дальший символ чудесного злиття поета з істнуванням — незрівнано інтимний звязок його з природою. Те нпр. неземне кохання поета із зорями, з леготами, з облаками, з вітрами, з деревами й водами рідної землі, завдяки якому ми в Шевченка — найбільшого поета поневолених! — усетаки майже завжди **на вільному просторі.** Надихані чудовою волею блакитних степів України, які в нього розгортаються перед нами незабутніми панорамами її гір та могил, піль і левад, гаїв, байраків і ярів, овіяних водно славою подвигів великого минулого та вогнистим подихом бунту гнобленої теперішности...

І тому й не дивно нам з того ніяк, що в нашого поета, починаючи від його першої поеми аж ген до останньої, отже від поеми **„Причинна" (1838)** до чудово мелянхолійного прощання **„Чи не покинуть нам, небого" (1861),** стільки **молитовного тону** в його найріжнородніших формах і висловах. **„Молюсь"** — це одно з найчастіших і найглибше відчутих слів у Шевченка, і скрізь він тут у рівній мірі захоплюючо щирий і повен пориваючої сили, всеодно, чи це в нього молитва за безталанну дівчину-причинну, чи вражаюча мольба закованих козаків у Скутарі, чи молитва Івана Гуса, зворушливе зітхання поета до божеськогарної дівчини, чи страшна молитва проклинаючих свою долю черниць. Всеодно, кажу, бо чи поет у тих своїх безконечних молитвах, тобто жагучих апострофах до Господа, благословить цей світ, чи проклинає його, він усетаки повний фанатичного релігійного духа, наскільки звязує цілість існування як такого з доброю чи невблаганою волею Господа, як найвищим етичним принципом у межах нашого видимого світу. Але може саме тому рис релігійности в Шевченка такий чіткий і такий глибокий, що та його релігійність у своїх глибинах адогматична і вільнодумна, у свому розмоленню повна обожання для доброго, а у хвилях незапровиненого страждання кипуча гнівом на жорстоку долю, якій смирно скорятись поет не гадає ніколи. Навіть ось, коли він у поемі **„Кавказ"** каже до Господа, що

Не нам на прю з Тобою стати,
Не нам діла Твої судить:
Нам тільки плакать, плакать, плакать
І хліб насущний замісить
Крівавим потом і сльозами! —

то це з погляду на те все, що опісля в поемі наступає, тільки **крівавий глум** і такий **же бунтарський зрив** поетового духа, як і його слова до долі:

Не дай спати ходячому,
Серцем заміради,
І гнилою колодою
По світу валятись,
А дай жити, серцем жити
І людей любити,
А коли ні, то проклинать
І світ запалити!

Як кажеться раз у романі „Антихрист" **Зельми Лягерлеф** про одного героя тут:

„Його релігія виключно з **цього світа".**

Бо розмолений красою і величчю життя Шевченко любить світ і людей, і **релігійна праведність у нього має своїм ідеалом передовсім добру, гарну й геройську людину, що вміє собі творити життя.**

І отак і його слово, випробуване своєю силою на ґранітах століть, гремить нам саме сьогодні голосно і правдиво як Господа слово, і нам так чудово звязувати з поняттям Шевченка й України просто релігійний культ того всього, що в української нації найдорожче!

Так:

Релігійний культ, бо й чомужби ні?

„Свята, велика річ релігія для чоловіка"—каже Шевченко в романі **„Варнак"**, у тімсамім романі, де розбишацтво героя як діло його пімсти за заподіяну йому паном кривду називається **„чесним промислом лицарським"** (ст. 142). І таксамо у романі **„Близнята"**, де про одного з героїв кажеться: „До всіх прекрасних елементів Сокириної вдачі треба додати як щонайкращий той, що він до високого ступня був релігійний". Але коли Сокира з дружиною оглядають у Переяславі картину Покрови, на якій Пречиста вгортає своїм омофором царя Петра і його ославленого Меншикова — одного з тодішніх катів України — то та жінка героя, Параска Трохимовна, питається зараз з обуренням: „І защож Мати Божа покриває того Меншикова?" Значить — оцінюючи всеціло стихію релігійности в людині, Шевченко звязує її завжди з життям і з долею рідного краю, його релігійні люди це зправила прегарні українські громадяни, основні знавці рідної культури, рідного минулого і рідного життя, вони причиняються до того, щоб двигати те національне життя на навищий рівень, і не тому вони виключно релігійними зовуться, що хочуть стати святими, а тому, що тісно обєднуються зі своєю нацією і служать їй і жертвують для неї все.

І такого релігійного культу відносно нашої рідної, прекрасної батьківщини України повинні ми в Шевченка вчитись нині всі!

Україна як святість!

Україна як найвище добро народу!

Україна понад усе!

Оцеж і лишив нам своїм великим, несмертельним заповітом поет, коли, ширяючи орлом-духом по всіх просторах давньої і сучасної йому України, розмальовував нам усі пекла, всі ади і всі сороми неволі й порабощення, і всю кріваву, всю нагріту пожарами славу тих Героїв-борців народу, що **„як божі лицарі"** виборювали народові волю й державу. А їхже діло ще сьогодні не скінчене! Ворожих тюрем на всіх займанщинах у нас — без числа і без ліку! Московські і ляцькі кати шаліють. Трохи не вся молодь України гине по тюрмах і кріміналах, а та, що ще жиє, скрізь перед трибуналами безконечних процесів. Знову з другого боку, землячки „з цинковими ґудзиками" так і чваняться тим, що показують, якто прекрасно ходять вони в ярмі та ще й увесь нарід кличуть за собою...

О, возгреми, вогнистий голосе поета пімсти і боротьби, возгреми і запали нам душі як Господа слово!

НІМЕЦЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ПРО СУЧАСНИЙ РЕЖІМ У НІМЕЧЧИНІ

Томас Манн, автор високо талановитих романів світового значіння, за які дістав нагороду з фундації Нобеля, виїхав з Німеччини і не схотів вернутися назад під владу Гітлера. Томас Манн має більше як 60 років. Він не хотів на початку Гітлерової диктатури покидати рідного краю. Але врешті прийшов до цього рішення, що йому нема місця в його батьківщині.

Томас Манн не є ні соціяліст, ні комуніст, ні католик або жид. Він протестант і з комунізмом не має нічого спільного. Це людина таких вільних поглядів, які не вкладаються в ті форми, що їх приписує культурі і духовій творчости диктатура. Томас Манн був для сучасного режіму „підозрілий": його брат, теж письменник, Ґайнрих Манн — соціяліст, перебуває на еміґрації. Син Томаса Манна — Клявс Манн теж еміґрант і видає в Голяндії часопис, ворожий до Гітлерового режіму. За брата й за сина Томасові Маннові німецька Чека — „Ґестапо" не давала спокою. Нарешті мусів він „обтрусити порох з ніг" і розпрощатися з батьківщиною.

Томас Манн не політик і не має претенсій на політичний вплив. Виступивши на чужині з своїм поглядом на гітлерівську владу, що від 1933 р. панує в Німеччині, підходить до її оцінки зі становища культурного. Манн уважає за небезпечне й шкідливе для будучности німецького народу, що режім Гітлера хоче усунути з Німеччини „середноземно-европейські складники, що є заразом і німецькі і без них німецтво не булоб німецтвом... Це є те, що тепер у Німеччині обороняє католицька церква в скруті, яка її підносить і в очах вихованців протестантської культури, а саме, що вона заявляє: доперва з принятям християнства Німці ввійшли в ряди провідних культурних народів. Той не Німець, хто є народником" („фелькіш" — в значінні того німця, що хоче розірвати звязок Німеччини з культурним світом і вернутися до ґерманського поганства).

Та ненависть, що культивується тепер у Німеччині, пише Т. Манн, „відноситься до Европи і до всякого вищого ґерманства; ця ненависть стосується, як все ясніше виявляється, християнсько-античних основ західньо-европейської етичности; вона є спробою розірвати цивілізаційні звязки, що загрожує створити страшне і лиховісне відчуження між країною Ґете та іншим світом".

Т. Манн при кінці свого листа, вміщеного 5. лютого 1936 р. в „Нає Цірехер Цайтунґ" (Швайцарія) вияснює також причини, чому він мусів виїхати з Німеччини:

„Глибоке переконання, що спирається на тисячі людських, моральних і естетичних спостереженнях та враміннях, що з теперішньої німецької влади не може вийти нічого доброго — ні для Німеччини ні для світа, — це переконання заставило мене покинути ту країну, що в її духовій традиції я маю глибше коріння, ніж ті, що від трьох років хитаються, чи мають вони відважитись відмовити мені перед цілим світом моє німецтво".

Свій лист Т. Манн кінчить німецьким віршем:

„Хто ненавидить зло з повної душі, того це зло вижене і з рідного краю, якщо воно є там у пошані серед рабського народу. Далеко розумніше в такім разі зректися батьківщини, ніж між дитячою юрбою нести ярмо сліпої ненависти від черні".

Лист **консервативного** письменника Т. Манна, який мусів зректися батьківщини, щоб лишитися вільним чоловіком, кидає жмут яскравого світла на внутрішні відносини в Німеччині.

М. Л.

УЛАС САМЧУК.

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

19

— Ви хто? Як ваше імя? питаю. Виймаю записника й не чекаючи відповіді написую: Бондар Нестор. А як ви пишетеся? Стор — не, чи Нестор? Окремо чи разом? А це, кажу, не ваш часом хрест? — Виймаю з кишені хрест, але зовсім не такий, як бачив у нього, а інший, чорний, залізний і подаю йому. Той мовчки протягає свою руку, а вона чорна в багні. Розчепірив пальці, а з них багно капає. — Ні, кажу. В такім разі лишіть цей хрест краще тут. Він буде нам потрібний. Виж знаєте, що скоро почнеться суд? На цього хреста будуть присягати. Ви свідок. — Він киває головою.

— А чи не знаєте хто тут продає оці портрети? Оці з попробиваними очима?

Він оглядається й тикає пальцем у кут. Там бачу знов Параньку. Стоїть, усміхається і манить пальчиком до себе. — Переночуйте тут. Ляжте, засніть. Сюди, сюди!

Сіла сама, підійшов до неї. Горне мене до себе. Волосся її русяве, мягке. Очі великі й сині. Схиляюсь і кладу голову їй на коліна.

— Алеж ні! Я мушу йти. Так, Параню. Мушу йти. Мене чекає інша.

Почувши це Параня, нахиляється до мене, тісно тримає в руках мою голову, а в очах у неї великі світлі сльози стоять. І от одна сльозина зривається й капає мені на ніс. Я аж здрігнувся. Вона була гаряча, мов топлена мідь. У ту саме мить прокидаюся.

Лежу, як і лежав горілиць. Наді мною зовсім плиске небо. Сонце гріє, а хмари рівнобіжно до землі відпливають валками в безвість, не торкаючись обрію. Дехто вже також прокинувся.

— Слухай, каже один. Тиж ранений.

— Де? — питаю байдуже.

— Та он всю пику розчухвашило. Сиджу отак, дивлюся й бачу, в тебе почала кров із носа капати. Збудити, чи ні? Ет, хай, думаю краще спить. Після збуджу.

Піднімаю руку. Дійсно все обличчя, комір і пазуха облиті кровю. Але чомуж не болить? Встав, покинув усе, що мав й пішов. На півдорозі до місця польової лікарні впав. Мене підобрали.

Попав знов до того самого двора, де ми були раніш на відпочинку. Після останнього бою з палацу зробили лікарню. Лежу з завязаними очима в великій салі, де ще недавно лежали книжки. Нічого не бачу. Ввесь час думаю безконечні думи.

Через пару днів розшукав мене Борис. Я надзвичайно втішився й мало не вискочив з ліжка, щоб обняти його. Дав йому знайденого в московського вояка листа. Той прочитав і каже: — То він властиво не москаль. Він такий саме українець, як і ми з тобою. Ось він пише до жінки листа й просить, щоб не журилася, бож усе одно скоро вернеться додому.

Ага, вернеться, кажу. Требаб якось повідомити його жінку.

— От, бач, каже Борис. І стільки там, тієї ночі побили ми своїх людей. Безліч. Шкода, що ми самі себе нищимо.

І він починає говорити зо мною про те все, про що вже нераз говорили. Боже, думаю, як ця молода людина турбується тим усім. Я не бачу його, але чую й уявляю. Добрий, незабутній Борис. Він прочитав мені ще кілька книжок і дав пару на спомин.

На війні розлучатися привикли, але розлучання з Борисом було тяжке. Не бачив його, але довго, довго й міцно тиснув його руку. Обіцяли, як будемо живі, зустрітися. На жаль, цього не сталося.

16.

— Марійка видоїла корову й іде з скіпцем до хати. В долині на селі чути крик і гармідер. До двірця від Зіміру підїжджають довжезні товарові поїзди, деякі зупиняються, деякі їдуть далі. Вулицею Ясіня суне довга валка військових возів.

Марійка дивиться згори й дивується. І що воно там твориться? Снують і кричать люди. Ет... Віднесла молоко до хати, процідила й поставила одно горнятко молока, щоб спарилося для дитини.

Дитина її має вже два місяці. Крихітне, рожевеньке створінячко борсається в пелюшках і кувекає. Мати бере його, пригортає до лона, гріє й годує грудьми. Дитя ссе, моргає малюсінькими усточками, а Марійка довго, довго дивиться, любується.

Надивившися, відриває погляд від дитини й приковує його до невеличкого деревляного хрестика, різбленого невідомо ким і коли. Він висить на цвяшку по середині передньої стіни. — Ох, Боже, Боже! — виривається з її грудей.

Направо й наліво від хрестика навішено багато образів. Між ними також один цісаря Франца Йосифа й архикнязя. На грудях і в цісаря, і в архикнязя поналіплювано тістом багато старих, потемнілих світлин. Є між ними також світлина її чоловіка Гриця.

Марійка встає, лівою рукою притримує дитину, спиняється до образів і виймає Грицьову світлину. Вернувшись на своє місце, вона довго дивиться то на світлину, то на дитя. Тяжко їй у грудях. Чорні думи тиснуться до голови.

На дворі пізна осінь. Довгою чередою сірих вайлуватих турів, сунуть над горами хмари. Ліси скутані мряками.

Нараз чує Марійка ніби грім. Раз, другий. Стріляють з гармат. Вона вже знає добре ці звуки. Кладе дитину й вибігає надвір. З долини йде захекана приспанка Зуська.

— Агій, Зуську? Що там сталося? Ади стріляють чи що?

— А Господь їх святий знають. Кажуть москалі знов йдуть, — підтираючи запаскою носа, каже Зуська.

— Боже, Боженьку! І знов тоте нещастя сунеться до нас! Що тут робити? Вона зовсім сама одна з маленьким немовлятком. Куди кинутися, що почати? Колиб хоч Павло прибув.

Павло знов служив при штабі полку звязковим. Востаннє стояв з полком у Ворохті й час-від-часу навідувався до Марійки. Коня мав доброго, махне на сідло й раз-два в Ясіню. Всі знали, що Марійка жиє з ним як з чоловіком. Знав це й Манівчук, але нічого не міг подіяти. Його два брати пішли також на війну, а сам нічого не вдіє проти Павла. (Дальше буде).

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І СУЧАСНІСТЬ

Повій, вітре, повій буйний, та понеси нас ген на Україну, в Батьківщину нашу, у Канів дорогий. А там у Каневі, над Дніпром ревучим, високо стоїть гора, а над нею сумна могила. Старий батько Дніпро котить мутні хвилі, попри ту гору пропливаючи. Хто лежить у тій могилі, що так в задумі розпростерлась понад степами України?

Сімдесять пять літ минає, як поховали великого кобзаря України Тараса Г. Шевченка. Не хочеться вірити, щоб вже аж 75 літ минуло, як зложено в могилу тлінні останки найбільшого співця і національного вождя України. Цілі покоління минулися, а Шевченків „Кобзар" до нас немов живий промовляє. Його слово наше серце живим вогнем запалює і сталить у завзятій важкій боротьбі з ворогами за визволення українського народу з неволі.

Умер наш найбільший націоналіст-революціонер. І орди ворожі з півночі і з заходу напали на Україну. І зажурилась козацька мати, а не було кому порадоньки дати, та обізвався Тарас зза могили палкими словами: „Годі вам журиться, а ходіть лиш, пане-брате, з ворогами биться".

Це ті слова його, це тінь Тараса провадить до бою за визволення України тисячі нових революціонерів. Його память і слава не гине, а український нарід зберігає Його слова в народніх революційних піснях.

А в нас: серця і били-розривались!
Нам очі ясно розцвіли огнями:
Ми хочем пімсти, щоб пімстити рани!
Ми хочем чинів, що рвалиб кайдани!
І вмерти так, як Ти вмірав!

Читаючи поезії Шевченка, ми неначе оживаєм і чуємо Бога в небесах. Він одинокий вміє „серце вбоге розважать".

А душу треба розважать,
Бо їй так хочеться, так просить
Хоч слова тихого...

Душею Він одинокий відчув до дна тяжкий гнет народній й тому виспівав усе горе наболілої душі народу. Від його щирих слів стає нам легче на серці, бо так хочеться вірити його словам. Шевченко вчить нас, що тільки боротьбою на життя і смерть добудемо волю. І благословить нас на неї словами:

Борітеся, поборете!
Вам Бог помагає!

Але це, що „поганці діють в нас на Україні" — не вічне. І не вічне те, що тепер діється:

Нема сімї, немає хати,
Немає брата, ні сестри,
Щоб не заплакані ходили,
Не катувались у тюрмі...

Прийдуть інші, кращі часи. Але заки це станеться, потече ще багато козацької крови.

Воля не дається сама нікому, її треба вражою, злою кровю окропити. А як так буде на Україні, тоді:

Встане Україна, світ правди засвітить,
І помоляться на волі невольничі діти.

Треба лише такої глибокої віри, безмежної любови до матері України, незломного завзяття, що їх мав Тарас Шевченко. Це він говорить нам: не надіятися на сусідів-ворогів, бо в них немає порятунку, а надіятися лише на себе, на широкі народні маси. І ті селянські маси мусять бути зреволюціонізовані до боротьби за волю. Мусять вони видати з себе могутні кадри національних боєвиків, що поведуть нас на славну путь визволення. Шевченко згадує про це:

І виростуть вони колись
Христові воїни святії...
Стратеги божії возпрянуть
І тьми тисячі поганих
Перед святими побіжать!

Отак стихійною силою на наших очах родиться той новий світ, що його вимріяв Тарас Шевченко. Кадри його ростуть, ширяться і могутніють. І там на батьківщині, на всіх наших українських землях, і тут на еміграції. Всі вони з того самого коріння походять, у тому самому напрямі йдуть, стоячи за безкомпромісову боротьбу з займанцями, за волю свого народу. Багато з нас ще і тепер себе дурить, що і без того вороги уступлять з України. Є і такі. Що кажуть, що як Україна не буде такою, як вони її хочуть бачити, то України зовсім не потрібно. Це ті премудрі, що навчалися мудрости у чужих, у тих, в яких „немає пекла, ані раю, немає Бога".

Ми, націоналісти, як діти духа Шевченка, визнаємо тільки ідею вольної, від нікого незалежної соборної України. І засуджуємо всяку, противну тій ідеї премудрість тих, що їх згадав Шевченко словами:

Раби, підніжки, грязь
Москви,
Варшавське сміття...

Так геній українського народу таврує всіх тих, що пішли на службу ворогові або помагають ріжними угодами закріпляти панування над Україною.

Нас жде тяжка праця, до якої мусимо всі запрягтися, зокрема ми — молоді, бо українське майбутнє залежить від нас. Шевченко каже нам учитись:

Учітеся, брати мої, думайте, читайте,
І чужого научайтесь й свого не цурайтесь!

Але не лише треба вчитися. Треба серце заправити ще замолоду добром до свого рідного, щоб воно во вік не охололо, та щоб оті надбання науки були закрашені національним почуттям, щоб ішли на користь свому рідному народові, щоб не відійшла ні на мить ніодна наша людина від рідної ниви, від тої маси, з якої вона вийшла. Шевченко згадує про це:

Хто душа щира, козацького роду,
Не одцурались того слова, що мати співала,
Як малого повивала, з малим розмовляла,
Не одцуралась того слова, що про Україну
Сліпий старець, сумуючи співає під тином,
Любить її, душу правди, козацькую славу...

Ось так помянувши щиро, „не злим тихим словом" найбільшого співця України Тараса Г. Шевченка, клонимо голови перед великим його духом. В своїй особі та в своїх творах він злив в одну цілість минуле, сучасне і майбутнє нашої батьківщини. Символи його поезії живим вогнем горять в українських серцях. І тому Шевченко став творцем нової України, і батьком відродженої нації. „Кобзар" його став справді національним Євангелієм українського народу. Він був світлищем для тих, що виступили за світової грози з гаслом боротьби за українську державність, і для тих, що тепер гинуть з рук московсько-ляцьких катів, щоби Україні добути волю. І вони переможуть! Бо Тарас навчив нас свою Україну любити і за неї душу положити...

Сьогодні в сімдесятьпяту річницю смерти Твоєї, Твій дух, Тарасе, витає серед нас, скитальців тут на чужині, далеко від рідної землиці. Поблагословиж, Батьку Тарасе, Твоїх діток безневинних! А Твій заповіт ми виконаємо.

Андрій Щигол,
Ню Йорк, Н. Й.

ОБРАЗИ З ПОЧТОВИХ ЗНАЧКІВ

Є люди, які ціле своє життя збирають завзято найріжнородніші речі: коробки від сірників, інші гудзики, а ще інші ріжні фляшки, не говорячи вже про філятелістів, що збирають із цілого світа почтові значки та почтові картки. До таких завзятих належить полудневоамериканський міліонер, власник величезних управних піль у полудневій Америці, сеньор Біріней, з роду хорват.

Цей чоловяга має одну з найкращих колекцій почтових значків, а свого часу дістав навіть першу нагороду за мадярські значки на всесвітній виставі. Одначе це його не вдоволяло. Він придумав таку штуку, що з малесеньких частинок потятих значків почав творити більші й менші образи. Маючи деякий малярський хист, створив він цілу низку оригінальних творів, що їх сьогодні люди подивляють. Велика докладність, гра красок і ніжний рисунок постатей, складаних із дрібесеньких частинок почтових значків, захоплюють знавців. Водночас викликують вони заздрість правовірних філятелістів, які серед потятих значків з жахом пізнають нераз дуже рідкі й цінні окази.

Два найбільші свої твори, а саме „Даму рококо" і „Грача в шахи", привіз Біріней до Лондону, з наміром подарувати їх англійському королеві Юрієві, який, як відомо, був дуже завзятим філятелістом.

Голова тієї дами рококо є „вималювана" цілком з англійських значків. Криноліна тієї дами творить цілу гаму райдужних фальбанок, посклеюваних із таких дрібесеньких частинок, що навіть трудно їх голим оком розпізнати. „Грач у шахи" є теж цінним мистецьким твором. Темні фігури на шахівниці мають такий природний вигляд, що щойно під побільшаючим склом можна пізнати, що складаються із частинок почтових значків.

Оцей мистець, міліонер, що має тільки одну пристрасть, а саме збирання почтових значків, має враз із тим і велику журу, як зберегти й охоронити ті свої скарби, що для них він посвятив багато літ терпеливості та напруженої праці. Для бережения тих скарбів держить він кілька власних детективів, які день і ніч пильнують скарбів, що їх вартости не можна навіть приблизно означити.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана членкиця 295 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації з уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі мені стали великою помічю. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Марія Корпіта.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕ ЗДУРЯТЬ?

На виставу краєвого мисливського товариства в Ню Йорку вислано оногдї живого лося з Нової Шотляндії. Як цей лось „прибув" на виставу, він застав там іншого лося. Це властиво не був лось, а тільки його шкіра, випхана й змонтована на гарній підставці.

Як показує фотографічна знимка, живий лось висунув голову з клітки та братався з напханим лосем.

Здавалось би, що це є тільки один доказ більше на стару правду про звірину глупоту. Одначе, це видай так не є. Звірина не може, що правда, думати так, як людина, але через те якраз вона часто не дається й дурити там, де людина дасться здурити. Показується, наприклад, що коли злодіям часто вдається забаламутити людину, їм не вдається забаламутити собаки. Ось коли злодії забаламучують людину, показуючи їй кудись пальцем, то людина дивиться туди, куди показує палець, тоді як собака, не думаючи про значіння такого показання руки, не дивиться, куди рука показує, а дивиться тільки на руку і на чоловіка.

Отже образка про живого лося, що лиже напханого лося, не треба читати: „Ось дурна звірина знову далася здурити!" але радше так: І звір дався здурити!"

ЛЮДИ И ЗВІРЯТА.

У Москві помер недавно один з найславніших учених світа, проф. Іван Павлов.

Уважав він себе за фізіольога, себто вченого, що займається розслідом життя організмів, одначе він звісний у широкім світі як психольог, себто вчений, що займається душевними обявами. В 1904-тім році він дістав був за свою наукову працю нагороду Нобля. Про нього говорив англійський письменник Велс: „Це звізда, що освічує світ та кидає світло на види, досі не розсліджені".

Великі правди про людину цей учений відкрив, досліджуючи звірята.

ВЧЕНИЙ І БОЛЬШЕВИЦЬКІ ПОЛІТИКИ.

Був він такий великий учений, що большевики не важилися його зачіпати.

А мав він з большевиками часті перепалки. Не годився з ними в ріжних справах. Не годився передовсім на саму основну думку большевиків, що мовляв, клясові поняття забарвлюють наукові погляди всякого вченого. Він усе їм говорив: „Наука — одно, а політика — друге!"

Павлов так держав свою науку здалека від політики, що коли большевицький уряд пробував улаштувати йому святочний обхід його ювилею, Павлов відмовився взяти в офіціальнім ювилею участь. Він сказав їм при тій нагоді, що він усе вважав жовтневу (большевицьку) революцію з 1917- року „гідним плачу фактом історії" і не змінив свого погляду.

ЯБЛІНКА И ЯБЛОКО.

Підчас голоду в большевицькій Росії російський диктатор Ленін приказав своїм прислужникам, щоби вони достарчили Павлову стільки поживи, скільки він буде потребувати. Павлов відкинув „ласку" Леніна: „О, но, як інші вчені голодують, то буду голодувати й я".

Говорять про одного російського співака світової слави, що в тих голоду сказав: „Як не буде мені шампанського вина й ікри, не буде співу!"

У 1924-тім році Павлов виступив демонстраційно з большевицької академії, військової академії, бо з неї викинено тоді поповичів.

Павлов сказав: „Я теж попович, і як виганяєте інших, то виженіть і мене!"

Можемо собі представити інших академіків, що в тій ситуації сказали би: „Тамті поповичі може недобрі, але я добрий". Якраз таку ситуацію вжили би для звеличання себе понад інших.

Учений, видно, мав не тільки науку, але й характер. Росія його шанувала, бо говорила про нього як про „одинокого вільного чоловіка в цілій Росії".

Можемо зрозуміти, чому Павлов своєю появою викликав такий запал у Росії: вони бачили в ньому заповіт свого будучого визволення.

ЗВИЧКИ ЗВІРЯТ.

Зараз на вступі своєї наукової карієри проф. Павлов зробив відкриття, які стали основою зрозуміння тварин. Його досліди з собаками стали основою зрозуміння людей.

Він мірив, наприклад, уплив слини з слинових залоз собаки й переконався, що коли голодній собаці показати мясо, вона виділює 50 разів більше слини, як у звичайний час, коли вона не бачить мяса. Потім проф. Павлов, скільки разів показував собаці мясо, засвічував червоне світло. По кількох таких пробах собака почала точити багато слини, як тільки собаці засвічено червоне світло, навіть, як їй не давано мяса.

Собака „привчилася" вже лучити зі собою мясо з червоним світлом так, що як їй показано червоне світло, вона заховувалася так, якби їй подано мясо.

СОБАКИ И СТУДЕНТИ.

Проф. Павлов не робив багато досвідів з людьми. Зробили це інші вчені, які не хотіли приняти на голе слово навіть науки такого великого вченого.

Д-р Ґреґорі Разран, наприклад, робив в Америці досвіди того роду з студентами колеґій. Він доказав, що студенти колеґій поводяться зовсім, як собаки.

Він довідався, що студент любить, преціль чи цукорки, подавав кождому те, що він любить, а при тому натискав на електричний ґудзик і дзвонив електричним дзвінком. З часом голос дзвінка й вид преціля чи цукорка злучився в умі студента так, що Разран уже міг тільки задзвонити електричним дзвінком, а преціля або цукорка не показувати, а слинові залози студента вже видавали стільки слини, гейби жадному преціля або цукорка показати улюблену ним лакітку.

Робить це людина автоматично, себто про це зовсім не думаючи. Дозріла людина може при такій нагоді опанувати собою, але коли вона змучена, то й думка не багато може. Змучена людина подібна до звірини.

ХТО РОЗУМНІШИЙ.

Хоча в нас звичайно говориться, що звірина дурна, не бракує в нас і думок, що й звірина теж уміє думати.

Відомо, що коли по дорозі з ярмарку домів фірман запеться, то йому кажуть не поводити кіньми, а пустити, щоб коні самі йшли. Видно, люди з досвіду знають, що пяна людина гірш конини.

І оповідають у нас про те, як люди в коршмі сварилися, як один з них сказав, що буває в газди собака мудріша, ніж її ґазда. „О, це вже неможливе!" — говорили йому. „Що значить: неможливе?" — протестував він. „Та же й я мав таку собаку!"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Зі срібного весілля на добрі цілі.

Дня 26. січня менчестерські українці вшанували срібне весілля наших славних громадян Йосифа й Еви Петрик. Свято відбулося в церковній галі, а прибули не тільки місцеві, але й позамісцеві наші громадяни. Були свати і свахи з короваєм. А проводив святом Йосиф Харко як староста. Ювилятам, як входили до галі, вручено гарні квіти, а музика грала „Гей там на горі Січ іде". Не було такого, щоб з радости не заплакав. Весільну церемонію перевів гром. Дубчак враз з місцевим дяком гром. Г. Лесюком. Ото було сміху і радости! Гром. Дубчак зложив Ювилятам желання, відспівано грімке „Многая літа", а потім позасідали гості за столи, заїдали смачно та приспівували до короваю. Були і щирі промови. Гром. Новосад згадав за шкільні часи, за те, як відносилися до нас польські вчителі. А потім згадав заслуги Ювилятів, за те, що причинились до заснування Горожанського Клюбу, школи танцюристів, місцевого хору, відділу 42 ОДВУ і т. п. Про ті справи говорив ще гром. Беднарчик, а гром. Датків згадав за 12 наших синів і дочок, що їх засуджено в варшавськім процесі. П. Кухар і А. Беднарчик перевели збірку і зібрали $22.65, які переслано до Обєднання з таким призначенням: $10 боєва акцію, $7 Рідна Школа, а $5.65 Вища Школа в Стемфорд, Конн.

Потім обдаровано Ювилятів дарунками. Гром. Кухар вручив від місцевих гостей срібний годинник Ювилятові, а Ювилятці срібний нашийник. А староста подавав дарунки від поодиноких гостей. Відчитано і привітний лист від гром. Давискиби з Бостону. А далі вручено дарунки від діточок, а потім від гром. Шастів з Сейлем і інших. Була це гарна і патріотична забава і милий ювилей.

Жертвували: Ювиляти від себе $5; гром. Шасти з Сейлем $2; по $1: Н. Ковальчик, Й. Харко, Г. Новосад, П. Кухар, І. Петрах, М. Костина, М. Добрянський, А. Беднарчик; по 50 ц.: Ю. Датків, П. Кобйовка, В. Бохалюк, І. Костюк, А. Петрик, Н. Шопяк, В. Петрів, М. Бурин, Н. Заворотний; по 25 ц.: А. Кирилюк, Г. Лисюк, О. Дубчак, І. Струса, Т. Ґолембовський, З. Могиляк, Е. Могиляк, С. В. Качмарський. Решта дрібними.

П. Кухар.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

— Скажи мені, чи той Ґольдкнопф чесна людина?

— Він... і чесність? Таж я йому не подав би руки, поки не порахую всіх пальців.

ВІДОЗВА

до земляків з Бобреччини і Ходорівщини, з села Кнісела.

Вже сімнацять літ минуло, як на землі, де ми родилися і виховалися, і з котрою вяжуть нас дитячі спомини, панує всевладно деспотична Польща. Всі знаємо, як живеться українцям під Польщею. Закуті в кайданах — страждають у тяжкім ляцькім ярмі. Однак доля наша лежить у наших руках. Щоб помогти нашим братам вийти на кращий шлях у їх боротьбі, хочемо побудувати в нашому селі Кніселі (коло Стрілиськ) дім „Просвіти". Там будуть мати наші громадяни де зійтися і порадитися над доброю справою. Лише свідомі і зорґанізовані можуть ставити всякій ворожій навалі опір. Наші брати з Кнісела, з читальні „Просвіти", за короткий час призбирали з вкладок і збірок поверх $200, які збирали поміж собою протягом двох років. За ті гроші закупили для читальні площу і більшу скількість матеріялу на будову власного дому. Гроша до викінчення такої великої будови їм не вистарчає. В селі мешкають латинники, котрі ставляться до української справи дуже ворожо, а навіть шкодять. Також є між нашими „хрещеними" українцями такі, котрим ця справа байдужа. Члени читальні „Просвіти" і члени „Сокола" тиняються по винайомлених тісних селянських хатах. Так дальше не може бути. Ми не хочемо, щоб наше село осталося позаді сусідніх громад, як Стрілиська, Дуліби, Отиневичі, Романів, Звенигород, Коцурів, Бориничі, Острів і інші, що мають свої народні доми. Молодіж обидвох згаданих товариств хоче за прикладом інших давати представлення, та, на жаль, не має салі. У згаданих селах нашого повіту за допомогою земляків з Америки й Канади побудовано гарні доми, що стали нашими твердинями, в котрих кується доля нашого народу.

Ми також мусимо побудувати в Кніселі дім Просвіти. Члени читальні Просвіти і члени Сокола звернулися до нас за допомогою. Поможім їм скинути пута темноти. Тому просимо вас не забути за свою околицю в старім краю.

Ми заложили такий комітет в Бейоні: Юрій Телішевський, Стефан Ґотра, Катерина Ґіль, Маланія Кібало, Параскевія Хандога, Григорій Кривий і Марія Басараб. Цей комітет ухвалив зробити баль, з якого ввесь дохід призначений на читальню в Кніселі. Баль відбудеться в травні в Українськім Народнім Домі.

А до часу балю просимо наших земляків зайнятися збірками на тут ціль, а де є більше їх, то закладати подібні комітети як наш. На бажання дамо таким комітетам чи поодиноким землякам та сусідам всі потрібні інформації. Спільними силами збудуємо певно освітній осередок в Кніселі, а вдячні земляки і їх діти та внуки будуть нас згадувати як тих, що на далекій чужині не забули за рідний край.

Юрій Телішевський,
Стефан Ґотра,
120 W. 20 St., Bayonne, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, подає до відома всім членам, що місячні збори відбудуться в середу, 11. березня, в годині 6:30 ввечір, в гали парохіяльній. Просимо прийти на означений час, бо маємо дуже цікаву справу до обговорення. Дорогі браття і сестри, тепер маємо добру нагоду вписати свої діти до У. Н. Союза на клясу 3, по 16 літах дитина дістане 100 дол. готівкою. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 12. березня, точно в годині 8-мій ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо багато справ до порішення. Нагадуємо довгуючих членів, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Ще раз просимо членів, котрі не доплатили ще до свого цертифіката, щоб цього місяця обовязково це зробили. — В. Гурянський, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Т. П., Перт Амбой, Н. Дж. — Вірші не будуть поміщені.

С. В., Мавнт Кармел, Па. — Посмертна згадка прийшла запізно, щоб можна було оголосити про похорон. Подайте нову і повну, вже по похороні. Крім того не знати, де буде похорон, в Мавнт Кармел чи Сентрелії, бо є подані обидві місцевости.

Томастон, Конн.: До оголошених в ч. 47 жертводавців додаємо імя гром. Семка Шурана.

А. К., Джолієт, Ілл. — Одержали і вислали враз з письмом, куди належало. Нема потреби додавати, щоб інші часописи передрукували, бо вони і так цього не слухають, а передруковують те, що їм треба.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

POLAND ASSAILED FOR „WAR" ON UKRAINIAN NATIONALS.

Extermination of the Ukrainian population of Poland, allegedly under way at the present time, is opposed in an eight-point resolution adopted by 600 members of the Syracuse branch of Ukrainian American Citizens Club at a special meeting Sunday in the Ukrainian National Home at 1317 West Fayette Street.

The extermination, according to the resolution, is being carried on by Poland officials physically, economically, politically and culturally through such means as the dissolution of Ukrainian schools, sporting organizations, enlightment centers and cooperative stores: the dismissal of Ukrainian teachers, clerks and executives from school and government positions and the lockout of Ukrainian workers from factories and mills.

The resolution criticized the Polish action of holding 12 Ukranian men and women on a "trumped-up" charge of the murder of the Polish minister Pieracki, although, the resolution states, "the Polish government has itself admitted that the actual assassin escaped.

"The League of Nations," according to the resolution were dispatched to the League of Nations, the Polish minister of the Interior and the United States Ambassador to Poland.

(Syracuse Herald, February 24, 1936).

Акуратна.

— Моя жінка дуже акуратна. Кожна, найдрібніша річ мусить мати своє місце.

— Моя жінка також, тільки ніколи не може того місця знайти.

Такому вже біда.

— Як себе почуваєте по женячці?

— Зле. Моя жінка не вміє грати на фортепяні.

— Таж це благодать!...

— Не конче. Вона не вміє грати і грає...

ТАРЗАН І ОҐНЕННІ БОҐИ.

(114)

Екбаль повів відділ списарів скоро через ліс, поки не побачили лейді Бет, Арбелі й Джерія. На тихий приказ Епіроса жовніри сховалися за горбом, оточили чужинців, а потім нагло виступили проти них, певні себе.

З великим здивуванням лейді Бет, Джері й Арбеля дивилися на них, як вони зближались. Арбеля викрикнула з радістю: „Це люди з південного Канадну! Чи не гарні вони?" Одначе лейді Бет приглянулася ближче виразам лиць жовнірів і сказала: „Вони не сміють нас узяти в неволю!"

„Ми втікати не можемо!" — сказав Джері. „Отже краще буде, як я вбю кількох з них!" Знаючи, що ці жовніри говорили тою самою мовою, що баліти, від котрих Тарзан їх спас, лейді Бет крикнула: „Як ступите ще один крок, згинете!"

Сміливі вояки не задержалися. „Мусите стріляти!" — сказала лейді Бет. „Їх лиш кілька! І ви мусите поцілити!" Джері Джовнс підняв револьвер і прицілився. Гукнув вистріл, але ні один жовнір не впав. Потім один підняв спису,